

Jacob Nicolai Wilse (1735-1801)

Forsiden på boken er et portrett av Wilse, malt av Vebjørn Sand

Tore Stubberuds biografi om Jacob Nicolai Wilse er nå ferdig. I tillegg utgir Valdisholm forlag et utvalg av Wilses skrifter.

Tore Stubberud

En kunne nesten si at uten Wilse ville ikke Østfold hatt sin historie. Han har skrevet om de fleste perioder og temaer. Han er fylkets mest betydelige kulturpersonlighet gjennom tidene, og er blitt kalt Østfolds apostel. Han eide en sterk trang til kunnskap, og hos ham kan alle finne noe av interesse, nær sagt på alle områder. Wilses styrke er at han dyrket de fleste av samtidens vitenskaper, bl.a. botanikk, zoologi, fysikk, medisin, meteorologi og agronomi. Vi vet for lite om denne mannen, som i sin egen tid var viden kjent ute i Europa. Nå er anledningen kommet til at Wilse får sin biografi. Stubberuds biografi over Wilse tar opp de politiske og kulturelle forhold på 1700-tallet, og beskriver hans opplysningsarbeid. Boken utdyper en del lite kjente temaer: Wilse ble sensurert for sin politiske utopi om Østfold år 2000 («Efter-Tiiden i Norge» fra 1779); han er en viktig forkjemper for et eget norsk universitet; han gikk inn for et kvinneuniversitet (Fruentimmer-Academie); han hadde velyndere i Berlin med kontakter til Voltaire og Diderot, var europeisk kjent meteorolog, bestyrte datidens eneste norske værstasjon, og var Norges første økolog. I denne biografien beskrives Wilses liv i Danmark som barn og ungdom, tiden som sogneprest i Spydeberg og Eidsberg, og ikke minst hans reiser i Norge og utlandet. I Norge reiste han helt til Kongsberg, i utlandet helt ned til Berlin. Etter alt det arbeid som er nedlagt for å belyse Wilses innsats, er det viktig å lese hans egne bøker. Derfor utgir Valdisholm nå også boken *Skrifter i utvalg*, som vil omfatte tre skrifter, transskribert til moderne bokstaver for tilgjengelighetens skyld. Disse er tidligere utgitt (1991, 1992, 1993, Valdisholm) men er for lengst utsolgt. Leses disse originalskriftene kommer det frem et interessant bilde av de såkalte «potetprestene»: Det var nøden, med epidemier, avskoging, politisk og agronomisk forfall, som tvang den nye tid frem.

Biografien ”Jacob Nicolai Wilse. En opplysningsmann.”, kr. 398 pluss frakt.

Jacob Nicolai Wilse: *Skrifter i utvalg*. Inneholder alle 3 bøkene: *Spydeberg Præstegield (1779)*, *Eidsberg-beskrivelse fra 1790-årene (1793)* og *Reiser i Østfold på 1700-tallet (1790-98)*, 870 sider, kr. 598 pluss frakt.

Kan bestilles her:

Valdisholm forlag AS

Kullebund, Kullebundveien 130, 1890 Rakkestad, tlf (0047) 69227116

e-mail valdisho@online.no